

MEDSKAPANDE I TRAFIK OCH ANDRA SYSTEM WORKSHOP I ÖREBRO 13.5.2006

Trafiken har en mängd regler som alla trafikanter skall följa. Reglerna har sin bas i en grundbestämmelse, dvs. att man i trafiken skall: "Visa varsamhet och hänsyn och inte i onödan störa eller hindra". Grundbestämmelsen är tänkt att skapa trafiksäkerhet och flyt i trafiken. Grundbestämmelsen är densamma över tid men reglerna kan ändras allteftersom trafiken utvecklas. Grundbestämmelsen knyter samman reglerna historiskt och skapar mening åt regelverket.

Trafiken kan därvid ses som ett socialt system som präglas av sin kommunikation. Denna kommunikation kallas inom forskningen för "road-talk". Kommunikationen sker inte bara verbalt utan genom det samspel som skapas av trafikanterna. Genom sitt sätt att framföra fordonet kommunicerar man således med andra i trafiken. Därigenom är man med att skapa det trafikmönster som uppstår. Detta är innebörden i den fjärde nivån i den så kallade GDE-matrisen (GDE = Goals for Driver Education) som ligger till grund för utbildningen inom ramen för den nya kursplan som har fastställts för förarutbildningen i Sverige.

Denna nya kursplan utgår från att alla i princip skall ges möjlighet att delta i trafiken och framföra ett fordon utifrån sina förutsättningar och möjligheter. Därför har frågan om "självvärdering" fått en stor plats i kursplanen. Det antas att denna förmåga kan utvecklas under körträningen och att den säkras och görs till en vana genom reflekterande samtal med eleven i under själva körningen.

En konsekvens av ovanstående resonemang är att en god självvärdering skulle kunna upptäckas genom att förarprovaren/trafikskolelärares genom samtal med eleven under dennes framförande av fordonet hör om eleven är medveten om hur denne genom sin kommunikation påverkar samspelet mellan sig själv och andra trafikanter. Vi utgår i denna workshop från erfarenheter från bland annat trafikläroplanen i kursplan B och från vår rapport 113 "Kvalitetssäkring och pedagogisk utveckling".

Vi inleder samtalet med att berätta om

- Trafiken som system och förekomsten av "road-talk"
- Kommunikation som grund för stabilitet och ordning i alla sociala system
- De framväxande kommunikativa kraven på trafikanter för att skapa flyt i trafiken
- Exempel på medskapande i trafiken och hur denna kunnskap kan preciseras och förmedlas.

Vi illustrerar resonemangen med aktuella exempel från det pågående utvecklingsarbetet inom trafikskolor och Vägverk. Vi knyter därvid an till deltagarnas egna erfarenheter, funderingar och arbetssituation.